

Ej sekretess

Regeringskansliet,
Justitiedepartementet
och sändlista

Ert tjänsteställe, handläggare
Regeringskansliet, Justitiedepartementet,
Tove Axelsson
Vårt tjänsteställe, handläggare
HKV LEDS PERS Stab Carl-Johan Ekman,
carl-johan.ekman@mil.se

Ert datum
2021-09-22

Er beteckning
Ju2021/03311

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

Försvarsmaktens yttrande

Inledning

Försvarsmakten har tagit del av remissen *Ett modernare belöningsystem, de allmänna flaggdagarna och redovisningen av anslaget till hovet* – SOU 2021:74.

Sammanfattning

Försvarsmakten har inget att erinra avseende författningsförslagen till förordning om vissa statliga utmärkelser, ändring i förordningen (1974:225) om utmärkelsen "För nit och redlighet i rikets tjänst" eller ändring i förordningen (1982:270) om allmänna flaggdagar.

Försvarsmakten instämmer i allt väsentligt med utredningens förslag till ett modernt belöningsystem, de allmänna flaggdagarna och redovisningen av anslaget till hovet.

Försvarsmakten föreslår att myndighetens förslag om tilldelning av utmärkelser utanför de egentliga ordensvärdigheterna, dvs. *Ordensmedaljerna* kan ske med förslag direkt till regeringen.

Försvarsmakten föreslår också att förslag om belöning av Försvarsmaktens personal för förtjänstfull insats inom Svärdsordens område som inkommer genom enskilda förslag, skickas till Försvarsmakten för yttrande som en del i ärendets beredning.

(CEK)

Avsnittsvisa kommentarer

3.1.1 Terminologi

Försvarsmakten välkomnar kommitténs kategorisering av utmärkelser i kategorierna för förtjänstfulla insatser respektive utmärkelser för förtjänst. Nedan benämns Försvarsmaktens medalj som "förtjänstmedalj", men medaljen utgör trots sitt missvisande namn en belöning för förtjänstfulla insatser.

3.2 Varför en modern stat väljer att belöna

Utöver statens behov av att belöna förtjänstfulla insatser på nationell nivå, har Försvarsmakten behov av att staten belönar Försvarsmaktens personal för förtjänstfulla insatser inom myndigheten. Forskning¹ om tapperhetsdekorationer visar att dessa även fungerar som normerande styrmedel för de värderingar som staten har.

4.6 Medaljer och utmärkelsen Professors namn

Försvarsmakten noterar att avsnittet om *Medaljen för tapperhet i fält* och *Medaljen för tapperhet till sjöss* även omnämner *Örlogsflottans distinktionstecken*. Dessa tre utmärkelser är att betrakta som historiska, och Örlogsflottans distinktionstecken snarare delades ut av innehavaren av ämbetet storamiral än till densamma.

En generell iakttagelse är att Sverige under olika tider och former inrättat medaljer för olika ändamål och att dessa sedan lagts vilande eller befunnits vara historiska enligt de behov som var tid haft. Med stöd i den historiska redogörelsen ser Försvarsmakten positivt på att regeringen vid behov kan inrätta nödvändiga medaljer.

5.2 Regeringens utmärkelser

Försvarsmakten instämmer med kommitténs notering om att medaljen "*Sui memores alios fecere merendo*" bör användas för att belöna en främmande statsmedborgare för gärning motsvarande medaljen *För berömliga gärningar* som tilldelas svenska medborgare. Utländsk civil eller militär personal under svenskt befäl eller annan omständighet kan komma att föreslås för regeringens utmärkelser, särskilt avseende livräddande insatser.

5.3 Utmärkelsen För nit och redlighet i rikets tjänst

Försvarsmakten instämmer i betänkandets formulering om det grundläggande kravet om 30 års statlig anställning för att kunna tilldela en arbetstagare utmärkelsen *För nit och redlighet i rikets tjänst*. Försvarsmakten gör samma

¹ Avhandling - *Personligt mod: Om krigsdekorationer som mjuk normstyrning under insatsen i Afghanistan åren 2008-2012*, Dr. Magna Robertsson, Statsvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet, Stockholm 2020

bedömning som utredningen att ett sänkt krav på fullgjord anställningstid i staten skulle minska utmärkelsernas värde för den enskilde.

5.4 Belöningsystem vid vissa förvaltningsmyndigheter

Försvarsmakten instämmer i utredningens redogörelse över myndighetens belöningsystem för förtjänst och överser vid behov utformning och omfattning av dessa medaljer. Medaljerna är en del av statens officiella belöningar.

Försvarsmakten instämmer i utredningens redogörelse över myndighetens belöningsystem för förtjänstfulla insatser. Försvarsmaktens förtjänstmedalj med svärd i guld respektive silver (för förtjänstfulla insatser i strid) kan i och med det moderna belöningsystemet läggas vilande eftersom Svärdsordens militärkors aktiveras för att belöna tapperhet vid internationella insatser, vid beredskap, kris och ytterst vid en väpnad konflikt eller i krig.

Försvarsmaktens förtjänstmedalj i guld respektive silver för förtjänstfulla insatser tilldelas mycket sparsamt. Försvarsmaktens personal eller annan som myndigheten föreslår för belöning kan istället bedömas i det statliga ordensväsendet eller för regeringens utmärkelser. Försvarsmaktens förtjänstmedalj kan därmed efterhand komma att förklaras vilande, utom för dödsfall i tjänsten.

Kommittén omnämner särskilt att *medaljen för sårade i strid* instiftats av Försvarsmakten i enlighet med regeringsbeslut. Försvarsmakten konstaterar att denna del av statens veteranpolitik har ett mycket stort värde och överser vid behov medaljens utformning och stadgar.

6.2 Ett centralt system för belöning

Försvarsmakten instämmer i utredningens bedömning avseende det fortsatta behovet av att kunna tilldela utmärkelser ur riddarordnarna utifrån protokollära krav. Försvarsmakten framhåller särskilt vikten av att Svärdsorden kommer i bruk för utländsk militär personal.

6.3 Principer för tilldelning av en belöning

Försvarsmakten instämmer i utredningens bedömning att det centrala belöningsystemet bör belöna förtjänstfulla insatser som är av sådan betydelse att de bör uppmärksammas på nationell nivå.

Försvarsmakten vill uppmärksamma att myndigheten årligen delar ut upp mot 200 medaljer för förtjänstfulla insatser inom eller för myndigheten. För att fortsätta med denna viktiga personalvårdande åtgärd, och samtidigt motsvara kommitténs förväntan om att bruka det nya systemet, förutsätter Försvarsmakten att ordensmedaljerna delvis kan användas för myndighetens behov av interna belöningar. Det är myndighetens bedömning att detta kan ske utan att skapa någon form av "inflation" bland de egentliga ordensvärdigheterna.

6.3.1 Förtjänstfulla insatser

Försvarmakten instämmer med utredningens generella beskrivningar om vad som kan och bör belönas. Vidare är det också Försvarmaktens uppfattning att det för ordensväsendets trovärdighet är viktigt att utnämningar på nivå riddare respektive kommendör kan återkallas i enlighet med gällande ordensstadga.

6.4 Nominering

Försvarmakten delar utredningens bedömning om att enskild ska kunna inkomma med förslag om tilldelning av utmärkelse inom belöningsystemet.

I det fall enskild inkommer med förslag om belöning av Försvarmaktens personal för förtjänstfull insats inom Svärdsordens område bör sådant förslag i sin beredning remitteras till Försvarmakten. En sådan rutin skulle bl.a. undvika onödiga dubbleringar av förslag och möjliggöra att tidigt efterhöra Försvarmaktens eventuella syn på prioritering mellan enskilda och myndighetens förslag.

Försvarmakten instämmer med utredningen att förslag till tapperhetsutmärkelser (Militärkorset) enbart bereds inom Försvarmakten och att överbefälhavarens förslag lämnas direkt till regeringen.

14.2 Belöningsystem

Försvarmakten delar utredningens syn på behov av information och tydlighet avseende nomineringar. Kvinnor är starkt underrepresenterade för belöning med regeringens medaljer och i den tidigare tillämpningen av ordensväsendet. Försvarmakten uppfattar att myndighetens nomineringar tydligt ska omhänderta jämställdhetsperspektivet.

Vad avser kostnader för att återuppta utdelandet av ordensvärdigheter anser Försvarmakten att den tydliga avgränsningen om att det krävs förtjänstfull insats på nationell nivå för att komma ifråga för belöning också bör spegla att staten bekostar utmärkelser för riddare och kommendörer eller för regeringsmedalj.

Försvarmakten har behov av relativt många tilldelningar i nivån under de egentliga ordensvärdigheterna, d.v.s. tecken och ordensmedaljer och bedömer att kostnaden för dessa bör ankomma på Försvarmakten.

14.3 Flaggdagar

Försvarmakten delar utredningens bedömning om att förordning (1996:931) om salut bör överses i samband med en eventuell reglering av de officiella flaggdagarna.

I beredningen av detta ärende har deltagit generalmajor Klas Eksell, försvarsjurist Katarina Stütz Norland och överstelöjtnant Peter Vivstam.

Detta yttrande har beslutats av viceamiral Jonas Haggren. I den slutliga handläggningen har dessutom förvaltare Patrik Laestadius deltagit och som föredragande HR-strateg Carl-Johan Ekman.

Jonas Haggren

Chef Ledningsstaben

Carl-Johan Ekman

Sändlista

Regeringskansliet,
Justitiedepartementet ju.remissvar@regeringskansliet.se och
Tove.axelsson@regeringskansliet.se

Försvarsdepartementet (för kännedom)
Kulturdepartementet (för kännedom)
Statens försvarshistoriska muséer (för kännedom)

För kännedom inom myndigheten

HKV
LEDS
PROD
INS